

Umhverfisnefnd Alþingis
Ólína Þorvarðardóttir, formaður,
Alþingi v/ Austurvöll
150 Reykjavík.

Reykjavík 31. maí 2010

Erindi: Umsögn vegna frumvarps til laga um breytingu á lögum nr. 18/1996, um erfðabreyttar lífverur. Þskj. 903– 516. mál.

Umsögnum ráðgjafanefndar um erfðabreyttar lífverur er skipt í tvennt, annars vegar umsagnir varðandi ráðgjafanefndina sjálfa sem um er getið í 6. gr. laganna, hins vegar um 1. grein laganna.

Varðandi 5. grein frumvarpsins um ráðgjafanefnd um erfðabreyttar lífverur, samsetningu og hlutverk.

Umsögn meirihluta ráðgjafanefndar um erfðabreyttar lífverur.

Lagt er til að 1. málslíður 6. gr. laganna hljóði svo:

„Skipuð verði níu manna ráðgjafanefnd sem hefur sérfræðilækingu á sviði náttúrufræði, lífvísindum og siðfræði. Við skipan í nefndina skal haft samráð við sérfræðistofnanir í náttúrufræði og siðfræði.“

3. málslíður hefjist svo:

„Nefndin skal meðal annars veita umsagnir samkvæmt lögum þessum .....

Samkvæmt frumvarpinu er fræðsluhlutverk tekið af ráðgjafanefndinni, enda hefur hún aldrei haft til þess efni. Eftir situr það eina hlutverk að veita umsagnir og ráðgjöf vegna erfðabreyttra lífvera. Erfitt er að skapa samfellu í starfsemi nefndar sem hefur svo lítið hlutverk, og því er lagt til að skipuð verði ráðgjafanefnd sem hafi víðara hlutverk en að vera ráðgefandi varðandi erfðabreyttar lífverur. Starfandi eru nú þegar nokkrar nefndir sem hafa lík hlutverk og krefjast líkrar sérþekkingar, og mætti huga að því að sameina allar slíkar nefndir í eina. Sem dæmi má nefna Sérfræðinganefnd um framandi lífverur og Erfðanefnd landbúnaðarins. Á næstunni er fyrirhuguð löggjöf um erfðabreytt matvæli og fóður, og gætu málefni þar að lútandi verið undir slíkri nefnd. Með því að sameina nefndir mætti búa betur að þeim og fá meiri samfellu í starfsemina.

Þörf er á faglegri nefnd í þessum málaflokki, og er því lagt til að sett verði í lög að svo verði. Þetta er sérlega mikilvægt ef sett er í lög, eins og hér er lagt til, að „.....framleiðsla og notkun erfðabreyttra lífvera fari fram ..... í samræmi við varúðarregluna...“, þar sem aðkoma vísindasamfélagsins er og verður lykilatriði í ákvarðanatöku og í málefnalegri umfjöllun um erfðabreyttar lífverur, sbr. umsögn frá Ólafi S. Andrésyni, prófessor í erfðafræði við Háskóla Íslands, vegna sams konar frumvarps sem lagt var fram á síðasta ári, dags. 18. Júní 2009.

Umsögn Jóns Ásgeirs Kalmanssonar.

Ég tek undir þá tillögu að huga að sameiningu nefnda á þessu sviði, með það í huga að styrkja faglegar forsendur í umfjöllun um málefnið. Að mínum dómi kallar viðfangsefni nefndarinnar á þverfaglega nálgun. Það varðar ekki aðeins sérfræðinga á tilteknum sviðum heldur einnig samfélagið í heild. Eðlilegast er að í nefndinni sitji sérfræðingar á sviði líftækni, náttúrufræði og siðfræði, og að auki sérfræðingar af öðrum sviðum og/eða almennir borgarar sem láta sig viðfangsefnið varða. Ef á annað borð á að fjalla um samsetningu nefndarinnar í lögnum er að mínum dómi nauðsynlegt að þetta komi skýrt fram - svo engum misskilningi sé boðið heim.

Umsögn Gunnars Á. Gunnarssonar.

Æskilegt er að kanna möguleika á sameiningu ráðgjafarnefndar og annarra skyldra nefnda á nokkrum sviðum laga, en bent er á að ákvæði um skipan slíkrar nefndar verði ekki sett í lögum um eitt tiltekið

svið. Hugsanlega þarf að setja sérlög um slíka nefnd ef af yrði. Nauðsynlegt er, áður en tekin er ákvörðun um slíkt, að fram fari úttekt á kostum og göllum slíkrar sameiningar og að markmið og málefni mismunandi lagareglna sem þar eiga hlut að máli, fremur en sýndur sparnaður, verði látin ráða þar för.

5. gr. frumvarpsins breytist og hljóði þannig:

„6. gr. laganna breytist og orðast svo: Umhverfisráðherra skal skipa níu manna ráðgjafarnefnd um málefni erfðabreyttra lífvera og afurða þeirra. Skipa skal með sama hætti jafn marga til vara. Nefndin skal veita umsagnir samkvæmt lögum þessum. Umhverfisráðherra setur nefndinni starfsreglur í reglugerð og skal þar kveðið á um hvenær skylt er að leita umsagnar nefndarinnar áður en endanleg ákvörðun er tekin eða leyfi veitt. Kostnaður sem hlýst af starfi nefndarinnar skal greiddur úr ríkissjóði.“

Greinargerð: Hugmyndir um að einvörðungu tiltekin sérfræðipækning eigi erindi inn í ráðgjafarnefnd stangast á við markmið gildandi laga og þess frumvarps sem hér liggur fyrir. Andi laga og reglugerða er að meðferð þessara mála, umfjöllun um þau og ákvarðanatöku séu byggð á aðkomu margra sviða og sjónarmiða, að þau séu ekki einkamál sérfræðinga af þröngum fræðavettvangi, að almenningur eigi greiða aðkomu að málum, og að umræða sé opin og víkkuð út í stað þess að hún sé lokuð í þröngum kimum. Meðal fyrirmynda um þau efni er bent á nefnd norska ríkisins um líftækni. Til dæmis á þekking á sviðum félagsvísinda, hugvísinda og siðfræði, lífvísinda, heilbrigðisvísinda og umhverfisvísinda fullt erindi í umræðu og ákvarðanatöku um erfðabreyttar lífverur, en ekki síður þekking á hinum ýmsu sviðum þjóðlífs og menningar sem ekki verður endilega flokkuð undir tiltekin sérfræðasvið.

Varðandi 1. gr. frumvarpsins:

Umsögn meirihluta ráðgjafanefndar

Lagt er til að eftirfarandi setningu í 1. gr. laganna verði breytt þannig að

„Markmið laga þessara er að vernda náttúru landsins, líffræðilega fjölbreytni, vistkerfi, plöntur og heilsu manna og dýra gegn skaðlegum og óæskilegum áhrifum erfðabreyttra lífvera.“

verði

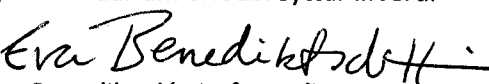
„Markmið laga þessara er að vernda náttúru landsins, líffræðilega fjölbreytni, vistkerfi, plöntur og heilsu manna og dýra gegn hugsanlegum skaðlegum og óæskilegum áhrifum erfðabreyttra lífvera.“

Setningin óbreytt gefur til kynna að erfðabreyttar lífverur séu skaðlegar og óæskilegar. Sem dæmi má nefna að erfðabreyttar lífverur eru undirstaða mikils hluta rannsókna og framfara í líf- og læknisfræði svo og undirstaða vaxandi líftækniíðnaðar og framleiðslu í landbúnaði. Óábyrgt er að gefa í skyn í lögum að áhrif þeirra séu allaf skaðlegar og óæskilegar .

Umsögn þriggja meðlima ráðgjafanefndarinnar, Jóns, Gunnars og Ásrúnar Elmarsdóttur

Óþarfi er að breyta þessari fyrstu setningu. Hún leggur einungis grunn að því um hvað lögin fjalla, það er að vernda náttúru landsins o.s.frv. Hér teljum við að ekki sé verið að leggja dóm á það hvort að erfðabreyttar lífverur séu skaðlegar/óæskilegar. Einungis er talað um að vernda náttúruna gegn skaðlegum/óæskilegum áhrifum þeirra (sú þau fyrir hendi). En áhrifin geta orðið óæskileg þegar nýjar lífverur nema land, hvort sem þær eru erfðabreyttar eða ekki, og geta haft áhrif á það lífríki sem fyrir er.

F. h. ráðgjafanefndar um erfðabreyttar lífverur

Eva Benediktsdóttir, formaður